

Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU14

Riksdagens arbetsformer

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Yrkandena rör bl.a. antalet vice ordförande i riksdagens utskott, översyn av de förtroendevaldas villkor, flaggor i plenisalen, programmet vid riksmötets öppnande samt Riksdagsförvaltningens verksamhet.

I betänkandet finns tre reservationer (SD, V, C) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Ett trettiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Antalet vice ordförande i utskott	6
Utskott i riksdagen	7
Översyn av de förtroendevaldas villkor	9
Flaggor i plenisalen m.m.	13
Programmet vid riksmötets öppnande	15
Svenska språket i riksdagen	16
Riksdagsförvaltningens verksamhet	18
Motioner som bereds förenklat	18
Reservationer	19
1. Antalet vice ordförande i utskott , punkt 1 (V)	19
2. Översyn av de förtroendevaldas villkor, punkt 3 (C)	19
3. Svenska språket i riksdagen, punkt 6 (SD)	20
Särskilt yttrande	21
Flaggor i plenisalen m.m., punkt 4 (SD)	21
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Antalet vice ordförande i utskott

Riksdagen avslår motion

2023/24:992 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 1 (V)

2. Utskott i riksdagen

Riksdagen avslår motion

2023/24:498 av Markus Selin (S).

3. Översyn av de förtroendevaldas villkor

Riksdagen avslår motion

2023/24:2490 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 16.

Reservation 2 (C)

4. Flaggor i plenisalen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:56 av Björn Söder (SD) yrkande 2,

2023/24:115 av Eric Palmqvist (SD),

2023/24:116 av Eric Palmqvist (SD) och

2023/24:329 av Joar Forssell (L).

5. Programmet vid riksmötets öppnande

Riksdagen avslår motion

2023/24:1867 av Petter Löberg och Jessica Rodén (båda S).

6. Svenska språket i riksdagen

Riksdagen avslår motion

2023/24:472 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 3 (SD)

7. Riksdagsförvaltningens verksamhet

Riksdagen avslår motion

2023/24:1485 av Sofia Skönnbrink (S).

8. Motioner som bereds förenklad

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:60 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD),

2023/24:61 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD),

2023/24:62 av Björn Söder (SD),

2023/24:109 av Margareta Cederfelt (M),

2023/24:125 av Eric Palmqvist (SD),

2023/24:470 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkande 2,
2023/24:501 av Cecilia Rönn (L),
2023/24:846 av Christian Carlsson (KD),
2023/24:982 av Camilla Brunsberg (M),
2023/24:992 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 4,
2023/24:1454 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD),
2023/24:1455 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 1,
2023/24:1473 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 3,
2023/24:1847 av Fredrik Lundh Sammeli och Kenneth G Forslund (båda S),
2023/24:1865 av Markus Wiechel och Bo Broman (båda SD) och
2023/24:2490 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 4.

Stockholm den 11 april 2024

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Erik Ottoson (M), Matheus Enholm (SD), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Malin Danielsson (L), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M), Peter Hedberg (S) och Mariya Voyvodova (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 30 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2023/24 om riksdagens arbetsformer. Av dessa behandlas knappt 20 yrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. Motionerna gäller bl.a. antalet vice ordförande i riksdagens utskott, översyn av de förtroendevaldas villkor, flaggor i plenisalen, programmet vid riksmötets öppnande samt Riksdagsförvaltningens verksamhet. Motionsyrkandena finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Antalet vice ordförande i utskott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett yrkande om reglering av antalet vice ordförande i riksdagens utskott.
Jämför reservation 1 (V).

Motionen

I kommittémotion 2023/24:992 av Jessica Wetterling m.fl. (V) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om förslag till tilläggsbestämmelse i riksdagsordningen som innebär en reglering av antalet vice ordförande i riksdagens utskott. Motionärerna anför att den utvidgning av antalet vice ordförande som ägde rum efter valet 2018 innebär en onödig kostnadsökning för staten. Motionärerna uppmärksammar att utskotten historiskt har utsett en ordförande och en vice ordförande samt anför att det är rimligt att riksdagen fastställer denna ordning för att undvika en upprepning av utskottens utökning av antalet vice ordförande som skedde efter valet 2018.

Gällande ordning

I 7 kap. 2–4 §§ riksdagsordningen (RO) finns bestämmelser om hur riksdagens utskott ska tillsättas. Utskotten och EU-nämnden väljer inom sig en ordförande och en eller flera vice ordförande (12 kap. 16 § RO). Valet sker enligt 12 kap. 17 § RO med acklamation eller, om någon ledamot begär det, med slutna sedlar. Vid lika röstetal ska valet avgöras genom lottning. I en kommentar till riksdagsordningen anges att ordförandeposterna i praktiken fördelas genom överenskommelser mellan partigrupperna inför beslutet i utskottet och EU-nämnden. Om ordföranden hämtas från ett regeringsparti utses vice ordförande från ett oppositionsparti och vice versa. Sedan posterna fördelats bestämmer respektive partigrupp vem som ska utses (Holmberg m.fl., Grundlagarna, Juno, version 3A, publicerad 2019-07-03, kommentaren till 12 kap. 16 § RO).

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare avstyrkt motionsyrkanden om en reglering av antalet vice ordförande i riksdagens utskott (bet. 2021/22:KU35). Vänsterpartiet reserverade sig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att utskotten och EU-nämnden enligt riksdagsordningen inom sig väljer en ordförande och en eller flera vice ordförande. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom yrkandet om en reglerad begränsning av antalet vice ordförande. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskott i riksdagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett yrkande om att inrätta ett utskott i riksdagen för hantering av data och digitalisering.

Motionen

Markus Selin (S) begär i motion 2023/24:498 ett tillkännagivande om att utreda inrättandet av ett utskott i riksdagen för hantering av data och digitalisering. Motionären anför att det övergripande målet enligt Sveriges digitaliseringsstrategi är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Förutom frågor om bl.a. digital infrastruktur, dataanvändarbarhet, tillgänglighet och den möjliggörande tekniken i sig skulle ett data- och digitaliseringsutskott enligt motionären kunna hantera framtidens stora digitala skeenden, exempelvis i handel, arbetsmarknad, sjukvård och omsorg, offentlig styrning och informationssäkerhet.

Gällande ordning

I 4 kap. 3 § regeringsformen (RF) föreskrivs att riksdagen inom sig väljer utskott, däribland ett konstitutionsutskott och ett finansutskott, enligt bestämmelser i riksdagsordningen (RO). Enligt 7 kap. 2 § RO ska riksdagen för varje valperiod inom sig välja ett konstitutionsutskott, ett finansutskott och ett skatteutskott samt så många övriga utskott som behövs för riksdagsarbetet. Valet gäller till valperiodens slut.

Riksdagen kan även under valperioden välja utskott för längst den tid som återstår av valperioden, enligt 7 kap. 2 § andra stycket RO. Ett sådant utskott kan vara ett ständigt utskott, om nödvändiga ändringar görs i tilläggsbestämmelserna till 7 kap. 2 § och i bilagan. Bestämmelsen gör det också möjligt att utan sådana ändringar tillsätta ett utskott för beredningen av ett särskilt ärende eller flera särskilda ärenden. Det förekommer också att två eller flera utskott tillfälligt bildar ett s.k. sammansatt utskott för beredningen av ett visst ärende.

I tilläggsbestämmelse 7.2.1 i RO finns en uppräknning av de 15 utskott som riksdagen ska välja för varje valperiod, och i tilläggsbestämmelse 7.2.2 föreskrivs att om riksdagen väljer ytterligare ett utskott, ska det utskottets

huvudsakliga arbetsuppgifter anges. I RO:s bilaga (tilläggsbestämmelse 7.5.1) anges de 15 utskottens respektive beredningsområden.

De ständiga utskotten är fackutskott. Detta innebär att ärendena fördelas mellan utskotten med utgångspunkt från de ämnen som ärendena avser (7 kap. 5 § RO). Fackutskottsprincipen infördes samtidigt med omläggningen av utskottssystemet 1971. Tidigare indelningsgrund utgick från de statsrättsliga funktionerna: grundlagsstiftning, lagstiftning, beskattning, budgetreglering osv. Utskotten var, kan man säga, funktionsutskott. Som en följd av detta bereddes lagfrågor och anslagsfrågor i regel av skilda utskott, även om de berörde samma ärende. Numera förhåller det sig tvärtom. Ärenden inom ett och samma ämnesområde bereds av samma utskott, oavsett om de är lagärenden eller anslagsärenden. Fackutskottsprincipen är dock inte fullständigt genomförd. Av det gamla systemet kvarstår med funktionsinriktade uppgifter konstitutionsutskottet och skatteutskottet, varvid skatteutskottet svarar mot det gamla bevillningsutskottet. Nyttillkommet är finansutskottet, som är ett allmänt budgetutskott men som också delvis motsvarar de gamla stats- och bankutskotten. Två fackutskott från tvåkammartiden finns också kvar, nämligen utrikesutskottet och jordbruksutskottet, det senare numera kallat miljö- och jordbruksutskottet (Holmberg m.fl., Grundlagarna Juno version 3A, publicerad digitalt 2019-07-03, kommentaren till 7 kap. 5 § RO).

Pågående utredningsarbete

Riksdagsstyrelsen beslutade den 6 oktober 2023 bl.a. att sammankalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen samt vissa övriga frågor om riksdagsarbetet och riksdagsledamöters villkor (dnr 62-2023/24).

Kommittén, som antagit namnet 2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m., ska bl.a. se över grunderna för fördelningen av ärenden mellan utskott i syfte att åstadkomma en jämnare fördelning av arbetsbördan utskotten emellan. Det ska inte vara fråga om en omfattande förändring av utskottens respektive ämnesområden och det ingår inte i uppdraget att föreslå någon förändring i den nuvarande utskottsorganisationen.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade en motion med förslag om att utreda inrättandet av ett utskott i riksdagen för hantering av data och digitalisering i betänkande 2021/22:KU35; samtidigt behandlades även andra yrkanden om inrättande av utskott. Utskottet såg inte skäl att ta något initiativ till förändringar i utskottsorganisationen. Dessförinnan hade utskottet avstyrkt yrkanden om att inrätta nya utskott med hänvisning till att utskottsindelningen och ärende-fördelningen mellan utskotten då hade varit föremål för en grundlig

utvärdering och att erfarenheterna av de genomförda förändringarna borde avvaktas innan frågor om en förändrad utskottsindelning på nytt togs upp till prövning, varefter utskottet vidhållit detta ställningstagande (bet. 2008/09:KU15, bet. 2009/10:KU11, bet. 2014/15:KU6, bet. 2017/18:KU27 och bet. 2018/29:KU22). Våren 2020 såg utskottet inte skäl att inrätta ett nytt omställningsutskott (bet. 2019/20:KU9).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning att det inte finns skäl att ta något initiativ till förändringar i utskottsorganisationen, och avstyrker motionen.

Översyn av de förtroendevaldas villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett yrkande om en översyn av möjligheterna för förtroendevalda att kombinera förtroendeuppdrag med arbete och familjeliv.

Jämför reservation 2 (C).

Motionen

Malin Björk m.fl. (C) begär i kommittémotion 2023/24:2490 yrkande 16 en översyn av möjligheterna för förtroendevalda att kombinera förtroendeuppdrag med arbete och familjeliv. Motionärerna förespråkar en översyn av de förtroendevaldas villkor, som ska mynna ut i rekommendationer med syftet att underlätta för fler att kombinera förtroendeuppdrag med arbete, familj och barn. Det skulle i sin tur uppmuntra och underlätta för fler att söka sig till sådana uppdrag.

Gällande ordning

Riksdagens sammanträden ska enligt 4 kap. 1 § regeringsformen (RF) hållas i Stockholm, om inte riksdagen eller talmannen bestämmer annat med hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet. Utskotten och EU-nämnden sammanträder enligt 7 kap. 15 § riksdagsordningen (RO) när riksdagsarbetet kräver det. Det finns inga bestämmelser om att ett visst antal ledamöter måste vara närvarande för att ett sammanträde med ett utskott eller EU-nämnden ska kunna äga rum. Med närvaro avses personlig inställelse.

Det kan i undantagsfall förekomma att en ledamot deltar i ett sammanträde genom att vara uppkopplad per telefon. Ledamoten anses under sådana förhållanden inte vara närvarande vid sammanträdet och ett deltagande per telefon anses kunna komma i fråga endast när det gäller en dagordningspunkt som avser informationsinhämtning. I EU-nämnden, som är ett organ med

rådgivande uppgifter som inte bereder några riksdagsärenden och där det ibland förekommer sammanträden på obekvämtid och med kort varsel, tillämpas en ordning som innebär att ledamöter i högre utsträckning deltar per telefon.

Om det finns synnerliga skäl får riksdagen eller talmannen besluta att deltagande på distans vid utskottssammanträden får medges (tilläggsbestämmelse 9.16.1). Om ett sådant beslut har fattats får ett utskott medge att en ledamot eller en suppleant deltar på distans vid ett sammanträde. En ledamot eller en suppleant som deltar på distans ska anses närvarande vid sammanträdet. Den som leder sammanträdet får inte delta på distans. Kravet på synnerliga skäl innebär att det endast är i rena undantagsfall och under extraordinära förhållanden, t.ex. under en pandemi, som en ledamot bör kunna medges att delta på distans (bet. 2019/20:KU16). I situationer när det inte finns synnerliga skäl förutsätts alltså fysisk närvaro vid sammanträden. I EU-nämnden får ett distansdeltagande medges om det finns särskilda skäl.

I riksdagen finns en barnverksamhet; en ledamot har i mån av plats tillgång rätt till tillfällig avgiftsfri barnverksamhet för barn i åldern ett t.o.m. tolv år (8 kap. 1 och 2 §§ lagen [2016:1108] om ersättning till riksdagens ledamöter).

Riksdagens arbete under coronapandemin var föremål för uppföljning av den parlamentariskt sammansatta kommittén Riksdagens coronakommitté, som lämnade sitt betänkande Riksdagen under coronapandemin i november 2021 (2021/22:URF1). Kommittén konstaterade bl.a. att det råder en splittrad bild bland de ledamöter som deltagit i kommitténs enkät när det gäller synen på distansarbete. Det redovisas ett antal för- och nackdelar med att behålla eller utöka möjligheterna till distansarbete även under ett s.k. nytt normalläge. Riksdagsstyrelsens framställning med anledning av uppföljningen Riksdagen under coronapandemin (framst. 2021/22:RS6) behandlades av konstitutionsutskottet under våren 2022 i betänkande 2021/22:KU23. Utskottet underströk då betydelsen av fysiska möten för konstruktiva och tillitsfulla överläggningar och samtal ledamöter emellan. Utskottet erinrade om att möjligheten till distansdeltagande endast är aktuell i extraordinära situationer men ville samtidigt också framhålla att den digitala tekniken öppnar upp för nya arbetssätt och skapar förutsättningar för en utökad interaktion med det övriga samhället. En fortsatt utveckling av såväl de tekniska som de lokalmässiga förutsättningarna för digitala inslag i riksdagsarbetet bör därför enligt utskottet eftersträvas.

Pågående arbete

Stärkt konstitutionell beredskap

Den parlamentariskt sammansatta Kommittén om beredskap enligt regeringsformen har haft i uppdrag att se över bl.a. bestämmelserna om var riksmötet hålls (Ju 2021:13, dir. 2021:80). Kommittén har i sitt betänkande Stärkt konstitutionell beredskap (SOU 2023:75 s. 169 f.) bl.a. uttalat att samman-

träden i riksdagen som utgångspunkt bör hållas med ledamöterna fysiskt närvarande. En förutbestämd sammanträdesort, Stockholm, bör enligt kommittén även fortsättningsvis anges i RF och gälla för både kammaren och utskotten.

Riksmötet ska liksom hittills kunna hållas på annan ort än Stockholm av hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet. För att säkerställa riksdagens funktion ska dock riksmötet framöver kunna hållas på annan ort även av andra tvingande skäl. Enligt kommittén bör det inte införas en möjlighet att dela upp riksdagen genom att låta kammaren och utskotten sammanträda på olika platser när det krävs av hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet eller andra tvingande skäl.

RF ska inte hindra att riksdagen vid behov föreskriver i RO att sammanträden får hållas helt digitalt, dvs. utan att äga rum på en viss ort, om det krävs av hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet eller av andra tvingande skäl.

När det gäller fysiska sammanträden som utgångspunkt uttalar kommittén bl.a. följande:

Riksdagens ledamöter har olika politisk hemvist och kan behöva söka överenskommelser inom och över partigränserna. En betydande del av riksdagsarbetet utgörs därmed av diskussioner mellan riksdagsledamöterna. I utskotten har ledamöterna möjlighet att under förtroliga former dryfta frågor vid slutna sammanträden. Kommittén anser att fysiska möten har stor betydelse för sådana konstruktiva och tillitsfulla överläggningar och samtal. Att ledamöterna träffas i riksdagshuset och där utövar sitt uppdrag ger stark legitimitet åt verksamheten. Det har också ett högt symbolvärde och främjar informella kontakter och åsiktsutbyten mellan ledamöterna i anslutning till sammanträdena.

Betänkandet är föremål för remissbehandling; sista svarsdag är den 22 april 2024.

2023 års riksdagsutredning – stödet till det parlamentariska arbetet och ledamotskapet m.m.

Riksdagsstyrelsen beslutade den 6 oktober 2023 bl.a. att sammankalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av stödet till den parlamentariska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen samt vissa övriga frågor om riksdagsarbetet och riksdagsledamöters villkor (dnr 62-2023/24).

2023 års riksdagskommitté ska när det gäller rätten till ledighet bl.a. överväga om det finns behov av att tydliggöra den nuvarande ordningen eller om förhållandena har ändrats sedan den senaste översynen gjordes och om det därför finns skäl att nu göra en annan bedömning i fråga om rätten till ledighet under en del av en dag för riksdagsledamöter. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025.

Tidigare behandling

Utskottet konstaterade våren 2021 vid behandlingen av bl.a. ett likalydande motionsyrkande att frågor om riksdagens och utskottens arbetsformer varit

föremål för utvärdering och överväganden av Riksdagens coronakommitté och att kommittén därvid hade föreslagit att ytterligare överväganden görs när det bl.a. gäller alternativa upplägg av riksdagens arbete genom att kombinera arbetsveckor på plats i Stockholm med utökade möjligheter att utöva fler delar av riksdagsuppdraget på distans (bet. 2021/22:KU35). Vid behandlingen av riksdagsstyrelsens framställning med anledning av kommitténs uppföljning underströk utskottet betydelsen av fysiska möten för konstruktiva och tillitsfulla överläggningar och samtal ledamöter emellan (bet. 2021/22:KU23). Utskottet ville i detta sammanhang emellertid också framhålla de möjligheter som den digitala tekniken för med sig för riksdagsarbetet. Den öppnar enligt utskottet upp för nya arbetssätt och skapar förutsättningar för en utökad interaktion med det övriga samhället. En fortsatt utveckling av såväl de tekniska som de lokalmässiga förutsättningarna för digitala inslag i riksdagsarbetet bör därför enligt utskottet eftersträvas.

Utskottet konstaterade våren 2021 också att vissa frågor om var riksmötet hålls var föremål för översyn av Kommittén om beredskap enligt regeringsformen. Mot denna bakgrund såg utskottet inte skäl till något sådant tillkännagivande som efterfrågats (bet. 2021/22:KU35). Motionsyrkandena avstyrktes därför. Centerpartiet reserverade sig.

Även våren 2023 behandlade utskottet ett likalydande yrkande om förtroendevaldas villkor och uttalade följande (bet. 2022/23:KU18):

Förtroendevalda bör ges goda förutsättningar för att utföra sitt uppdrag. Samtidigt intar riksdagen som folkets främsta företrädare en särställning i styrelseskicket, och förtroendeuppdraget som riksdagsledamot går inte att likställa med en anställning i vanlig mening. Detta bör enligt utskottet tillmätas betydelse när frågor om uppdragets utövande diskuteras.

Utskottet konstaterar att riksdagen enligt regeringsformen sammanträder i Stockholm samt att utskotten och EU-nämnden enligt riksdagsordningen sammanträder när riksdagsarbetet kräver det. Utskottet vill på nytt understryka betydelsen av fysiska möten mellan riksdagens ledamöter. Den möjlighet till distansdeltagande vid utskottens och EU-nämndens sammanträden som har införts bör även i fortsättningen endast vara aktuell i extraordinära krissituationer. Som utskottet tidigare anfört kan emellertid en fortsatt utveckling av de tekniska och lokalmässiga förutsättningarna för digitala inslag i riksdagsarbetet öppna upp för nya arbetssätt och skapa förutsättningar för en utökad interaktion med det övriga samhället. Ansvar för dessa frågor och för att även i övrigt ge väl fungerande stöd och service till riksdagens ledamöter ligger på Riksdagsförvaltningen.

Utskottet konstaterar vidare att Kommittén om beredskap enligt regeringsformen ska redovisa sitt uppdrag, som bl.a. omfattar frågor om riksdagens sammanträdesort och deltagande på distans, i november 2023. Kommitténs arbete bör inte föregripas.

Mot denna bakgrund ser utskottet inte skäl till att ta något initiativ till en sådan översyn av förtroendevaldas villkor som motionärerna efterfrågar. Motionsyrkandet avstyrks därför.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning om vikten av att förtroendevaldas goda förutsättningar för sitt uppdrag, om den särställning som uppdraget som riksdagsledamot har och om vikten av fysiska möten mellan riksdagens ledamöter m.m. Utskottet noterar det pågående arbetet med beredningen av utredningsbetänkandet Stärkt konstitutionell beredskap och det pågående arbetet i 2023 års riksdagsutredning, och anser att detta arbete inte bör föregripas. Mot den bakgrunden finner utskottet inte skäl till att ta något initiativ till en sådan översyn av förtroendevaldas villkor som motionärerna efterfrågar, utan avstyrker motionsyrkandet.

Flaggor i plenisalen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avstyrker yrkanden om att avlägsna EU-flaggan från riksdagens plenisal, att hissa Nato-flaggan i riksdagen respektive att ta fram regelverk för donationer av svenska flaggan till allmänheten.

Jämför det särskilda yttrandet (SD).

Motionerna

Björn Söder (SD) begär i motion 2023/24:56 yrkande 2 ett tillkännagivande om att avlägsna EU-flaggan från plenisalen. Han anför bl.a. att EU idag symboliserar överstatlighet och att EU-flaggan därför ska avlägsnas från plenisalen.

I motion 2023/24:329 begär Joar Forssell (L) ett tillkännagivande om att hissa Natoflaggan i riksdagen. Han anför bl.a. att Nato är världens största och främsta fredsorganisation, och att ett kommande medlemskap kommer att garantera vår säkerhet, demokratin och friheten under lång tid framöver. För att markera vikten av medlemskapet och understryka hur angeläget detta är för Sverige bör Natoflaggan sättas upp jämte EU:s respektive Sveriges flagga i plenum samt på flaggstänger runt riksdagen.

Eric Palmqvist (SD) begär i motion 2023/24:115 att det ska utarbetas ett regelverk för donationer av den svenska flaggan från riksdagens ledamöter till allmänheten, och i motion 2023/24:116 att det ska utarbetas ett regelverk för donation av den svenska flagga som hissas på Riksdagshusets tak till allmänheten. Motionären anför bl.a. följande. Den svenska flaggan är idag en enande symbol för oss som nation och för fred och frihet. För väldigt många är flaggan en symbol för samhörighet, demokrati och frihet och något man är stolt över. Mot bakgrund bl.a. av detta och det faktum att vi nu firar 500 år som monarki och nyligen firat 100 år av demokrati, är det motiverat att införa en möjlighet för ledamöter av Sveriges riksdag att dela ut svenska flaggor till allmänheten,

respektive donation av den svenska flagga som hissas på Riksdagshusets tak till allmänheten.

Bakgrund och gällande ordning

Sverige är medlem i Europeiska unionen sedan 1995, och sedan 2011 slås detta medlemskap fast i 1 kap. 10 § regeringsformen (RF).

Enligt Sveriges ständiga representation vid Europarådet antogs Europarådets flagga, blå med tolv gyllene stjärnor, av Europarådets parlamentariska församling och ministerkommittén 1955. Europeiska unionen (EU), tidigare Europeiska gemenskapen (EG), använder sedan 1986 flaggan som sin symbol efter att ha fått tillstånd från Europarådet.

Talmannen leder riksdagsarbetet, och gruppledarna ska enligt 4 kap. 3 § riksdagsordningen (RO) samråda med talmannen om arbetet i kammaren. Talmannen beslutade vid ett möte med gruppledarna den 26 november 2008 att EU-flaggan skulle placeras i plenisalen under det svenska ordförandeskapet hösten 2009. Därefter har EU-flaggan hängt i plenisalen.

Sverige är sedan den 7 mars 2024 medlem i Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato). Nato, som är en mellanstatlig organisation, är en försvarsallians som syftar till att värna de allierades frihet och säkerhet.

I Riksdagsförvaltningen finns styrdokument om flaggning i riksdagen. Enligt Riktlinje för flaggning i riksdagen (RFS 2022:2) ska det på taket till Östra riksdagshuset endast flaggas med den svenska flaggan (1 b), och i normalfallet ska de tre flaggstängerna på Riksplan ha två svenska flaggor respektive en EU-flagga hissad (1 c). Riktlinjen tar även upp flaggning med flaggor från andra länder eller organisationer i samband med besök (2). Talmannen kan besluta om flaggning även vid andra tillfällen än som anges i riktlinjen samt om flagghissningsceremonier (3).

I lagen (2021:1117) om riksdagens medalj finns bestämmelser om riksdagens medalj och andra avgångsgåvor till riksdagens ledamöter och om riksdagens medalj till andra än ledamöter. Talmannen får, enligt lagens 2 §, besluta att dela ut riksdagens medalj till ledamöter som lämnar riksdagen och till andra personer som har gjort förtjänstfulla insatser för riksdagen. Till andra än ledamöter får riksdagens medalj ges för särskilt eller synnerligen förtjänstfulla insatser för riksdagen, enligt 6 §.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare, senast våren 2022, avstyrkt motionsyrkanden om att ta bort EU-flaggan från riksdagens plenisal med hänvisning till att det är talmannens uppgift att besluta om utsmyckningen av plenisalen och om flaggning i allmänhet i och i anslutning till riksdagens byggnader (se bl.a. bet. 2001/02:KU9, bet. 2002/03:KU19, bet. 2006/07:KU4, bet. 2016/17:KU18, bet. 2017/18:KU27, bet. 2018/19:KU22 och bet. 2021/22:KU35).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser inte skäl att ta något initiativ med anledning av yrkandena om flaggning. Det är talmannen som leder riksdagsarbetet och det är talmannens uppgift att besluta om utsmyckning och flaggning i plenisalen. Utskottet har tidigare framhållit att ledamöterna via sina partigrupper har möjlighet att framföra synpunkter till gruppledarna som ska samråda med talmannen om arbetet i kammaren. Vidare noterar utskottet Riksdagsförvaltningens styrdokument för flaggning i riksdagen som innehåller riktlinjer för flaggning på riksdagens officiella flaggstänger. Utskottet finner inte heller skäl att ställa sig bakom förslagen som gäller donationer av flaggor till allmänheten.

Motionsyrkandena avstyrks.

Programmet vid riksmötets öppnande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om översyn av programmet vid riksmötets öppnande.

Motionen

I motion 2023/24:1867 begär Petter Löberg och Jessica Rodén (båda S) ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en översyn av programmet vid riksmötets öppnande. En otidsenlig kvarleva är att vi sjunger Kungssången, anför motionärerna och tillägger att det även gäller att de folkvalda ”tvingas” att stå tysta under lång tid innan statschefen sätter sig.

Gällande ordning

Riksdagen ska senast på riksmötets tredje dag hålla ett särskilt sammanträde för riksmötets öppnande, enligt 3 kap. 6 § riksdagsordningen (RO). På talmannens begäran förklarar statschefen riksmötet öppnat. Vid förhinder för statschefen förklarar talmannen riksmötet öppnat. Vid sammanträdet avger statsministern en regeringsförklaring, om det inte finns särskilda skäl för honom eller henne att avstå från detta.

I tillägsbestämmelse 3.6.1 i RO finns bestämmelser om tider för riksmötets öppnande och om att talmannen får bestämma en annan tid för sammanträdet. I övrigt är det talmannen som efter samråd med vice talmännen bestämmer formerna (ordningen) för sammanträdet (Holmberg m.fl., Grundlagarna, Juno version 3A, publicerad digitalt 2019-07-03, kommentaren till 3:6 RO). Enligt 4 kap. 2 § RO leder talmannen eller någon av de vice talmännen riksdagsarbetet.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare avstyrkt motionsyrkanden om riksmötets öppnande som gällt platsen för öppnandet (se bl.a. bet. 2021/22:KU35 och bet. 2022/23:KU18). Utskottet har uttalat att det är talmannen som fastställer ordningen vid öppningsceremonin.

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrker motionen, och påminner om att det är talmannen som fastställer ordningen vid öppningsceremonin.

Svenska språket i riksdagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om frågor som gäller svenska språket i riksdagen.

Jämför reservation 3 (SD).

Motionen

Matheus Enholm m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2023/24:472 tillkännagivanden till riksdagsstyrelsen, i yrkande 1 om att ta fram riksdagsspecifika styrdokument för riksdagens interna och externa bruk som tydligt bevarar och betonar det svenska språkets särart, och i yrkande 2 om att se över hur det svenska språkets särart kan bevaras genom att hämta inspiration från den isländska språkmodellen. Motionärerna menar bl.a. att det är viktigt att behålla kontakten med vårt språkliga arv och vårt ursprung, och att språk är identitet och tillhörighet. Riksdagen har som institution en unik och betydelsefull möjlighet att påverka i denna fråga. Enligt motionärerna bör riksdagsstyrelsen utforma styrdokument för all intern och extern kommunikation och information, inte minst till utskottskanslierna, som tydligt syftar till att bevara det svenska språkets särdrag och bejaktar de svenska språktraditionerna. I det nödvändiga och goda mötet med ny teknik och nya företeelser bör inspiration hämtas från de isländska myndigheternas arbete med språket. Det bör utredas hur Sverige kan hämta inspiration från isländsk språkpolitik.

Gällande ordning

Svenska är enligt språklagen (2009:600) huvudspråk i Sverige. Enligt lagen är svenska samhällets gemensamma språk, som alla bosatta i Sverige ska ha tillgång till. Svenska ska kunna användas inom alla samhällsområden och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Var och en som är bosatt i Sverige ska också ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Svenska ska vara det språk som används i domstolar,

förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet. Svenska myndigheter har enligt lagen ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas. Språklagen anger samtidigt att språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt.

Avdelningen Språkrådet vid Institutet för språk och folkminnen (Isof) ansvarar för den språkvård i Sverige som rör svenska språket. Språkrådet arbetar även med klarspråk, språkpolitik, språkteknologi, terminologi och lexikografiskt arbete. Isof har även en rådgivande nämnd för klarspråksfrågor, Klarspråksnämnden. Nämnden ska förmedla erfarenheter från den offentliga förvaltningen och utgöra en kontaktlänk till olika offentliga organ samt fungera som en referensgrupp till Språkrådets klarspråksexperter.

Riksdagens har egna skrivråd i både allmänna och riksdagsspecifika språkfrågor. Riksdagens skrivråd bygger främst på Myndigheternas skrivregler, Svenska Akademiens ordlista och rekommendationer från riksdagens språkvårdare. Språkvårdens uppgift är att ge aktuella och korrekta råd och rekommendationer. Råden och rekommendationerna är uppmaningar grundade på vetenskap och erfarenhet. De är avsedda att bidra till enhetlighet och ökad begriplighet.

Tidigare behandling

Riksdagen har tidigare behandlat motioner om språkvård, senast under riksmötet 2022/23 då ett yrkande gällde ett tillkännagivande till regeringen om en översyn av hur det svenska språkets särart kan bevaras genom att hämta inspiration från isländsk språkpolitik. Riksdagen avslag yrkandet på förslag av kulturutskottet som anförde ”Svenska ska enligt språklagen vara det svenska samhällets gemensamma språk som alla bosatta i Sverige ska ha tillgång till. Svenska ska kunna användas inom alla samhällsområden och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. [– –] Det är viktigt att svenska språket används, vårdas och utvecklas som litterärt språk, vardagligt språk och myndighetsspråk. Utskottet menar att bl.a. språklagen i sin nuvarande utformning lägger en väl avvägd grund för detta.” (Se bet. 2022/23:KrU8.)

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i kulturutskottets uttalande att det är viktigt att svenska språket används, vårdas och utvecklas som litterärt språk, vardagligt språk och myndighetsspråk, och att bl.a. språklagen i sin nuvarande utformning lägger en väl avvägd grund för detta. När det gäller språket i riksdagen noterar utskottet att riksdagen har skrivråd som främst bygger på Myndigheternas skrivregler, Svenska Akademiens ordlista och rekommendationer från riksdagens språkvårdare. Utskottet ser inte skäl att ställa sig bakom sådana tillkännagivanden som motionärerna begär, och avstyrker därför motionen.

Riksdagsförvaltningens verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om minskande av matsvinnet i riksdagens restauranger.

Motionen

Sofia Skönnbrink (S) begär i motion 2023/24:1485 ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att göra det möjligt för Restaurang Strömmens gäster att köpa halva portioner, som ett led i att minska matsvinnet.

Tidigare behandling

Konstitutionsutskottet har i tidigare betänkanden behandlat motionsyrkanden med bl.a. förslag på kosten i riksdagens restauranger. Utskottet har avstyrkt motionerna med hänvisning till att beslutanderätten i dessa frågor i första hand ligger hos Riksdagsförvaltningens ledning. Utskottet har i det sammanhanget påmint om de kanaler som finns för att framföra synpunkter till Riksdagsförvaltningens ledning, t.ex. ledamotsrådet (se t.ex. bet. 2022/23:KU18 och bet. 2018/19:KU22).

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till att beslutanderätten i dessa frågor i första hand ligger hos Riksdagsförvaltningens ledning. Utskottet påminner om de kanaler som finns för att framföra synpunkter till Riksdagsförvaltningens ledning, t.ex. ledamotsrådet.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motioner som bereds förenklat.

I motioner från allmänna motionstiden 2023/24 har det väckts förslag som rör återinförande av riksmötets högtidliga öppnande i Rikssalen, riksdagsledamöternas placering i kammaren, statistik i utskott och EU-nämnd, avskaffande av allmänna motionstiden, riksdagsledamöternas ekonomiska villkor samt formalisering av oppositionens roll i lagstiftning. Dessa motionsyrkanden rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkande 2022/23:KU18. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av det nämnda betänkandet.

Reservationer

1. Antalet vice ordförande i utskott , punkt 1 (V)

av Jessica Wetterling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:992 av Jessica Wetterling m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Riksdagsordningens sjunde kapitel innehåller bestämmelser om hur riksdagens utskott ska tillsättas och arbeta. Där finns bl.a. regler om vilka utskott som ska tillsättas och hur många ledamöter dessa ska innehålla. Utskotten och EU-nämnden väljer inom sig en ordförande och en eller flera vice ordförande (12 kap. 16 § RO). Det är således upp till varje utskott att bestämma antalet vice ordförande. Historiskt har utskotten utsett en ordförande och en vice ordförande, men efter valet 2018 valde flera av riksdagens utskott och EU-nämnden att tillsätta andra och tredje vice ordförande, vilket enligt min mening innebär en onödigt kostnadsökning för staten. Jag anser att det är rimligt att riksdagen fastställer en ordning som innebär att varje utskott ska välja en ordförande och en vice ordförande, för att undvika en upprepning av den utökning av antalet vice ordförande som skedde efter valet 2018. Riksdagsstyrelsen bör återkomma med förslag till en tilläggsbestämmelse i riksdagsordningen som reglerar antalet vice ordförande i riksdagens utskott.

2. Översyn av de förtroendevaldas villkor, punkt 3 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2490 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 16.

Ställningstagande

Det är viktigt för det demokratiska arbetet att riksdagens ledamöter regelbundet sammanträder på plats i Stockholm. Men arbetet i den egna valkretsen är samtidigt en stor och viktig del av riksdagsuppdraget. Coronapandemin visade att det finns stora möjligheter till större flexibilitet i arbetsformerna utan att det demokratiska arbetet blir lidande. Större möjligheter att kombinera förtroendeuppdraget med familjeliv skulle vidare uppmuntra och underlätta för fler att söka sig till sådana uppdrag. Riksdagsstyrelsen bör därför genomföra en översyn av förtroendevaldas villkor i detta avseende och sedan lämna rekommendationer som syftar till att underlätta för fler att kombinera förtroendeuppdrag med arbete, familj och barn.

3. Svenska språket i riksdagen, punkt 6 (SD)

av Matheus Enholm (SD) och Fredrik Lindahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:472 av Matheus Enholm m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Svenska språket är en omistlig del av vårt gemensamma kulturarv och måste bevaras för efterkommande generationer. Det är viktigt att behålla vår språkliga särart i svenskan då förvanskning av vårt språk gör att vi mister vårt språkliga arv och vårt ursprung. Det skrivna ordet blir i allt högre utsträckning engelskspråkigt och i många fall saknas adekvata uttryck på svenska. Åtgärder måste vidtas för att stärka det svenska språkets ställning både i samhället och i riksdagen. Riksdagen har som institution en unik och betydelsefull möjlighet att påverka i denna fråga. Riksdagsstyrelsen bör utforma styrdokument om detta för all intern och extern kommunikation samt se över hur svenska språkets särart kan bevaras genom att hämta inspiration från den isländska språkmodellen.

Särskilt yttrande

Flaggor i plenisalen m.m., punkt 4 (SD)

Matheus Enholm (SD) och Fredrik Lindahl (SD) anför:

I riksdagens kammare hänger både en svensk flagga och en EU-flagga. Enligt vår uppfattning borde det inte finnas en EU-flagga i plenisalen, men då det är talmannen som beslutar om flaggning i plenisalen avstår vi från att reservera oss.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:56 av Björn Söder (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avlägsna EU-flaggan från plenisalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:60 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra riksmötets högtidliga öppnande i Rikssalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:61 av Björn Söder och Eric Palmqvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att göra om Villa Bonnier till talmannens bostad och representationslokal och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:62 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om placering i plenisalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:109 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ledamöternas placering i plenisalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:115 av Eric Palmqvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utarbeta ett regelverk för donationer av den svenska flaggan från riksdagens ledamöter till allmänheten och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:116 av Eric Palmqvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utarbeta ett regelverk för donation av den svenska flagga som hissas på Riksdagshusets tak till allmänheten och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:125 av Eric Palmqvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hörselskadade och riksdagen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:329 av Joar Forssell (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hissa Natoflaggan i riksdagen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:470 av Matheus Enholm m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksmötet under högtidliga former bör öppnas på slottet och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:472 av Matheus Enholm m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen ska arbeta fram riksdagsspecifika styrdokument för riksdagens interna och externa bruk som tydligt bevarar och betonar det svenska språkets särart och tradition och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör se över hur det svenska språkets särart kan bevaras genom att hämta inspiration från den isländska språkmodellen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:498 av Markus Selin (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nytt och ständigt utskott i riksdagen för hantering av data och digitalisering och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:501 av Cecilia Rönn (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare regler och bättre kontroll vid behov av övernattningsbostad och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:846 av Christian Carlsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra riksmötets högtidliga öppnande i Rikssalen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:982 av Camilla Brunsberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagens högtidliga öppnande i Rikssalen bör återinföras och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:992 av Jessica Wetterling m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör återkomma med förslag om att binda nivån på riksdagsledamöternas grundarvode till 100 procent av ett prisbasbelopp per månad och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör se över hur de extra ersättningar som finns för uppdrag direkt knutna till riksdagsarbetet kan avskaffas och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör återkomma med förslag till tilläggsbestämmelse i riksdagsordningen som innebär en reglering av antalet vice ordförande i riksdagens utskott och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagsstyrelsen bör se över reglerna för riksdagsledamöternas boende i syfte att strama upp och tydliggöra regelverket och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:1454 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglementet kring övernattningslägenheter och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:1455 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föra statistik i riksdagens utskott och i EU-nämnden och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:1473 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ett nytt tvådelat arvodessystem för riksdagsledamöter där en del grundar sig på arbetsbelastning och den andra ligger fast och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:1485 av Sofia Skönnbrink (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt för gäster som besöker riksdagens restaurang Strömmen att köpa halva portioner som ett led i att minska matsvinnet och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:1847 av Fredrik Lundh Sammeli och Kenneth G Forslund (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den allmänna motionstiden och i stället ge möjlighet till en friare motionsrätt över året och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:1865 av Markus Wiechel och Bo Broman (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riksdagsledamöternas placering i kammaren och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:1867 av Petter Löberg och Jessica Rodén (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över programmet vid riksmötets öppnande och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

2023/24:2490 av Malin Björk m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en formalisering av oppositionens roll i lagstiftning och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av möjligheterna för förtroendevalda att kombinera förtroendeuppdrag med arbete och familjeliv och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.